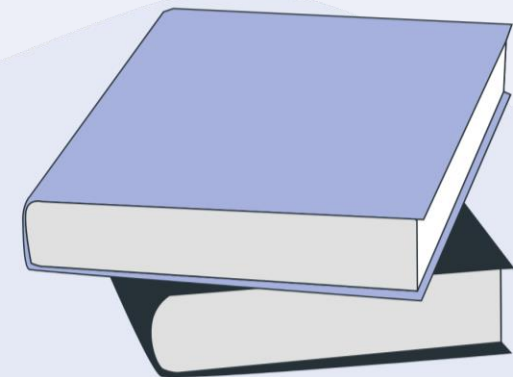

Prejudecata Stereotipurile și Discriminarea

Cuprins

- 1 Formarea prejudecăților și a stereotipurilor**
- 2 Prejudecățile și stereotipurile**
- 3 Discriminarea**
- 4 Efectele stereotipurilor și ale discriminării**

1

Formarea prejudecăților și a stereotipurilor

Formarea Stereotipurilor

Socializare

Stereotipurile se formează în mare măsură prin intermediul procesului de socializare și categorizare socială. Oamenii sunt susceptibili la influențele culturale, adoptând stereotipuri învățate din interacțiunile cu familia, mass-media și alte instituții sociale. Această categorizare a indivizilor în grupuri pe baza caracteristicilor comune poate duce la generalizări excesive și la simplificări ale percepțiilor, contribuind astfel la formarea stereotipurilor (Solbes-Canales și alții, 2020).

Procesarea Informațiilor

Bias-urile cognitive, precum *confirmation bias*, *attribution bias* și *in-group bias*, intensifică și mențin aceste stereotipuri prin interpretarea și filtrarea selectivă a informațiilor. Aceste mecanisme cognitive pot alimenta prejudecățile și discriminarea, având un impact semnificativ asupra relațiilor intergrupuri și adâncind diviziunile sociale.

Teoria Conflictului Realist

Explică conflictul între grupuri ca rezultat al competiției pentru resurse limitate. Conform acestei teorii, atunci când grupurile percep o amenințare la adresa accesului lor la resurse esențiale, cum ar fi oportunități economice, putere sau teritoriu, este probabil să apară ostilitatea și conflictul între grupuri (Sherif, 2015).

Experimentul Robbers Cave a fost realizat de psihologul social Muzafer Sherif în 1954 pentru a investiga conflictul și cooperarea între grupuri. În cadrul acestui studiu, două grupuri de băieți au fost repartizați aleatoriu în echipe diferite la o tabără de vară. Obiectivul principal al cercetării era să observe dezvoltarea unei ostilități intense și a unei rivalități între aceste grupuri (Sherif, 2015). În timpul experimentului, au fost introduse conceptele de "in-group" și "out-group". Termenul "in-group" descrie tendința indivizilor de a forma legături puternice în cadrul propriului lor grup, în timp ce "out-group" se referă la manifestarea ostilității sau competiției față de cei din alte grupuri. Aceste concepte au evidențiat dinamica complexă a relațiilor intergrup și au contribuit la înțelegerea comportamentului social al indivizilor în contextul grupurilor.

Peștera Hoților

Robbers Cave Experiment

Teoria Identității Sociale

presupune că indivizii caută să-și îmbunătățească stima de sine atât prin identitatea personală, cât și prin **identitatea colectivă** (Tajfel & Turner, 2004).

Potrivit lui Tajfel, simpla apartenență la un grup poate da naștere la conflicte cu un alt grup. Pentru a ilustra acest lucru, el a efectuat un experiment în care participanții, grupați pe criterii banale, au manifestat favoritism față de propriul grup într-o sarcină ulterioară, chiar și în absența conflictelor anterioare. Pe baza acestor descoperiri, Tajfel și studentul său Turner au dezvoltat **Teoria Identității Sociale** în anii 1970 pentru a examina modul în care identitatea și apartenența la grup influențează comportamentul intergrup.

Trei etape succesive:

- **categorizarea socială**, în care indivizii se clasifică pe ei înșiși și pe alții în grupuri pe baza atributelor;
- **identificarea socială**, în care indivizii adoptă identitatea grupului lor, aliniindu-se la normele și valorile acestuia și legându-și stima de sine de apartenența la grup;
- **comparația socială**, implicând comparații favorabile cu alte grupuri, rezultând adesea în favoritism în gr

Categorizarea socială

Proces mental care simplifică înțelegerea lumii sociale prin gruparea indivizilor în funcție de caracteristicile comune.

Acest mecanism ajută la organizarea informațiilor, facilitând navigarea prin lumea din jurul nostru. Categorizarea socială implică stereotipizarea, atribuirea de trăsături indivizilor în funcție de apartenența percepută la un grup și generalizarea acestor trăsături la întregul grup. Puterea inferențelor este influențată de credințele despre homogenitatea grupului. Categoriile se formează pe baza unor modele detectate de similitudine, prezentând coerență prin asemănarea cu familia cu grade variabile de tipicitate, limite vagi și caracteristici interconectate. Asemănarea cu familia și categoriile construite social contribuie la prejudecăți precum favorizarea grupului propriu.

2

Prejudecățile și stereotipurile

Prejudecățile

Termenul "prejudecată" se referă la evaluări și opinii subiective inițiale pe care o persoană le formează despre o altă persoană, grup sau situație. Aceste evaluări pot fi pozitive, negative sau neutre și sunt adesea influențate de experiențele anterioare, mediul social și alte factori individuali.

Atunci când prejudecățile persistă și nu sunt corectate, ele pot evolua în stereotipuri, adică generalizări exagerate și inexacte referitoare la un anumit grup.

Prejudecată;

„o atitudine nejustificată sau incorectă (de obicei negativă) față de un individ, bazată exclusiv pe apartenența individului la un grup social” (McLeod, 2008).

Biasul implicit **(Implicit Bias)**

Biasul implicit (sau prejudecățile implicite) se referă la atitudinile sau stereotipurile inconștiente care influențează înțelegerea noastră, acțiunile și deciziile față de indivizi sau grupuri. Aceste biasuri sunt adesea involuntare și automate, modelând percepțiile fără conștientizare conștientă. Cercetările din psihologia socială sugerează că biasurile implicite pot avea consecințe semnificative, influențând comportamentul în moduri subtile, dar pervasive.

Biasul implicit: Testul de Asociere Implicită (IAT)

Descriere

Testul de Asociere Implicită (IAT) a fost introdus în literatura științifică în 1998 de către Anthony Greenwald, Debbie McGhee și Jordan Schwartz. Acest test este utilizat în principal pentru evaluarea stereotipurilor implicite ale subiecților de testare, cum ar fi legăturile dintre categorii rasiale și stereotipuri asociate acestor grupuri. A fost extins pentru a examina diverse asocieri de credințe, inclusiv cele legate de grupurile rasiale, gen, orientare sexuală, vârstă și religie, precum și stima de sine, opiniile politice și anticipările individului referitoare la test. Valabilitatea, fiabilitatea și utilitatea acestui test au fost subiect de dezbatere intensă în mediul academic și în opinia publică (Nosek, 2007).

Variabilitatea, consistența, fiabilitatea și utilitatea acestui test au fost subiect de dezbatere intensă în mediul academic și în opinia publică (Nosek, 2007).

Limitări

- **Consistența internă** se referă la măsura în care toate întrebările dintr-un test măsoară același construct sau trăsătură (un test este considerat consistent intern dacă rezultatele obținute de la diferiți participanți sau în diferite condiții corespund în mod coerent).
 - **Variabilitatea** se referă la cât de mult variază rezultatele măsurătorilor în timp sau între diferiți participanți (cu cât există o variație mai mică între rezultate, cu atât instrumentul este considerat mai stabil și mai fiabil).
-

Stereotipurile

„generalizări cognitive (de exemplu: convingeri și așteptări) despre calitățile și caracteristicile membrilor unui grup sau categorie socială” (Gary, 2015, p. 1031). Stereotipurile nu sunt scheme, însă precum schemele, simplifică și accelerează percepțiile și judecățile, dar ele „sunt adesea exagerate, mai degrabă negative decât pozitive și rezistente la revizuire chiar și atunci când percepții întâlnesc indivizi cu calități care nu sunt congruente cu stereotipul” (Gary, 2015, p. 1031).

Mentținerea stereotipurilor: *Nucleul Adevărului*

Precum numele indică, acest fenomen sugerează că stereotipurile au la bază o "sămânță" de adevăr, dar aceasta este ulterior exagerată și extrapolată. De exemplu, credința că o anumită categorie socială este agresivă poate fi întărită de prezentarea în mass-media a unor exemple violente, consolidând convingerea eronată că întregul grup manifestă agresivitate.

Menținerea stereotipurilor: *Tendința de confirmare*

Un alt factor implicat în menținerea stereotipurilor este interpretarea comportamentului în concordanță cu acestea, în acest caz **tendința de confirmare** își joacă din nou rolul. Oamenii tind să interpreteze orice manifestare comportamentală într-un mod care să confirme stereotipurile proprii, chiar și în situația în care există exemple contrare.

Într-un experiment realizat de Cohen în 1981, participanților li s-a prezentat un material video cu o încăpăre conținând elemente specifice selectate intenționat. Un grup a fost informat că va privi o femeie cu ocupația de librar, în timp ce celălalt grup a fost informat că va privi o femeie barman. Când li s-a cerut să-și amintească elemente din materialul video, cei informați despre ocupația de librar au reținut obiecte ce se potrivesc stereotipului precum ochelarii și cărțile, în timp ce cei care au crezut că femeia este barman au remarcat mai degrabă halba de bere de pe masă (Cohen, 1981).

3

Discriminarea

Discriminarea

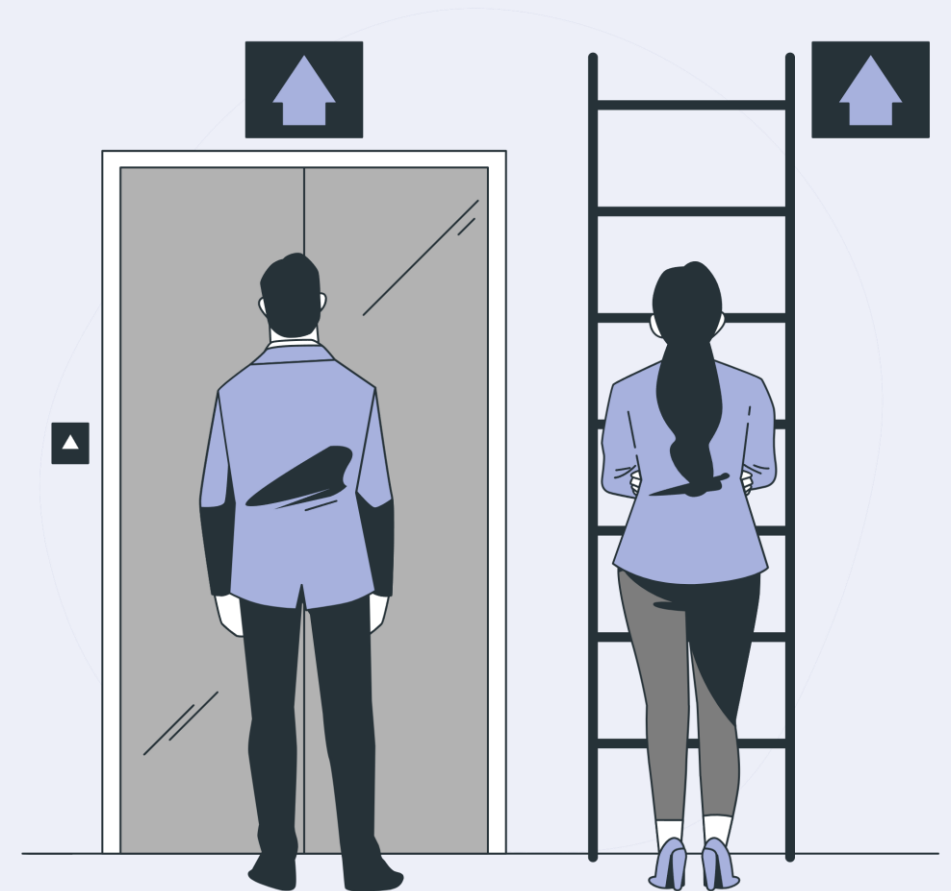
Discriminarea reprezintă un "tratament diferențiat al membrilor diferitelor grupuri etnice, religioase, naționale sau de altă natură" (Gary, 2015, p. 320).

Discriminarea reprezintă în mod obișnuit expresia comportamentală a prejudecăților și presupune un tratament negativ, ostil și vătămător îndreptat către membrii grupurilor respinse. În contrast, discriminarea inversă constă în "tratamentul favorabil al grupului oprimat, mai degrabă decât al grupului favorizat de obicei" (Gary, 2015, p. 918).

Discriminarea în baza genului

Discriminarea în baza genului reprezintă un tratament diferit al indivizilor în funcție de sexul lor biologic, cu majoritatea victimelor fiind de gen feminin. Această formă de discriminare are loc în diverse contexte, cu locul de muncă fiind un mediu frecvent afectat. Practicile discriminatorii în cadrul angajării și avansării, precum și disparitățile salariale între femei și bărbați din aceeași domeniu, sunt exemple ale manifestărilor discriminatorii de gen. Această problemă persistă în ciuda schimbărilor sociale și a adoptării unor norme legale menite să combată această formă de discriminare.

Discriminarea rasială

Discriminarea rasială reprezintă o problemă complexă și profund înrădăcinată în societate, implicând tratarea diferită a indivizilor pe baza grupului lor rasial.

Manifestările sale sunt observate în diverse aspecte ale vieții, cum ar fi ocuparea forței de muncă, remunerația mai mică pentru persoanele ce desfășoară o muncă similară cu alte grupuri etnice, și restricționarea accesului la servicii sau bunuri esențiale. Efectele discriminării rasiale includ dificultăți materiale, lipsa accesului la educație și starea precară de sănătate, contribuind la perpetuarea inechităților sociale și a lipsei de oportunități.

Discriminarea socială

Discriminarea socială – este definită ca un comportament sau „tratamentul diferențial al indivizilor în funcție de nivelul educației, clasa socială, nivelul de educație sau altă distincție socioculturală” (Gary, 2015, p. 994).

Acesta duce la oportunități limitate, acces restricționat la resurse sau chiar la abuz fizic sau emoțional.

Discriminarea socială poate fi intenționată dar și involuntară și poate avea un impact negativ asupra calității vieții indivizilor și a societății în ansamblu.

3

Efectele stereotipurilor și ale discriminării

Amenințarea stereotipurilor I

O situație în care cineva se confruntă cu amenințarea de a confirma sau îndeplini un anumit stereotip despre grupul său de apartenență. Această amenințare apare atunci când cineva este conștient de un stereotip negativ care este relevant pentru grupul său și se teme că comportamentul său sau performanța va confirma acest stereotip.

Yeung și von Hippel (2008) au arătat că, dacă li se fac cunoscute stereotipurile referitoare la o anumită acțiune a grupului stereotipat, membrii acestui grup vor performa mai prost decât cei cărora nu li s-au amintit stereotipurile. Cei doi autori au demonstrat acest fenomen prin intermediul unui experiment în care au pus mai multe femei într-un simulator auto pentru a testa efectele stereotipului conform căruia femeile ar fi șoferițe mai slabe. Femeile cărora li s-a adus aminte de acest stereotip au condus mai prost decât cele cărora nu li s-a adus aminte.

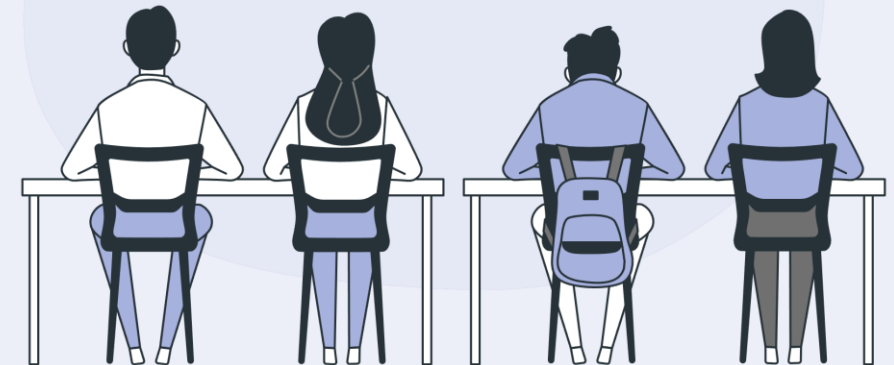
Poate etichetarea unui student ca fiind „bun” sau „slab” să aibă efecte directe asupra acestuia, în cazul în care este conștient de eticheta atribuită?

*Dacă nu, de ce?
Dacă da, cum se manifestă?*

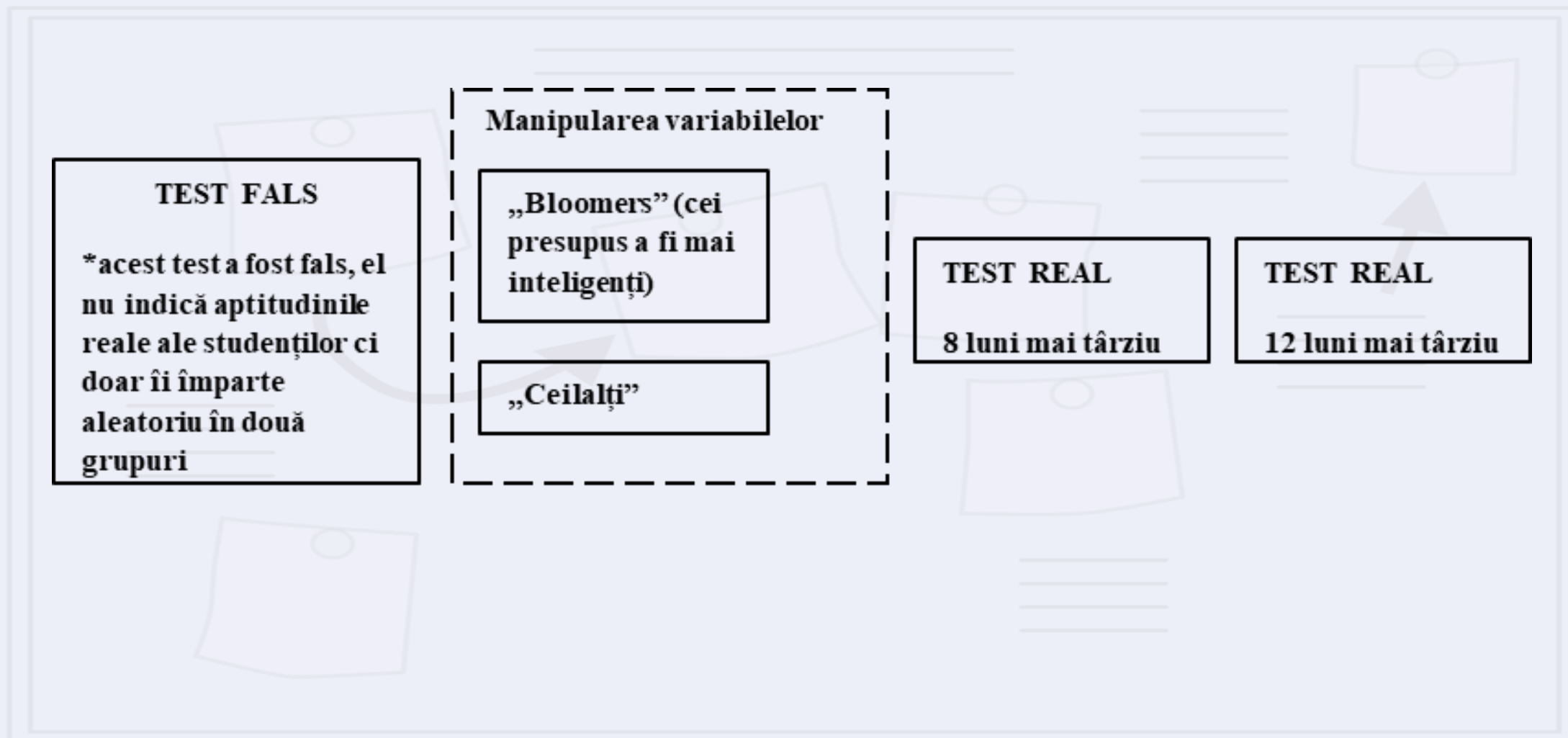

Amenințarea stereotipurilor II

Într-o serie de experimente efectuate de Stone Jeff și colegii săi, s-a arătat că formularea unei sarcini sportive ca fiind diagnostică pentru stereotipurile negative referitoare la atleții de culoare sau albi poate afecta performanța acestora în sport. În experiment, participanții de culoare au avut performanțe semnificativ mai slabe decât cei din grupul de control atunci când sarcina legată de golf a fost formulată ca fiind diagnostică pentru "inteligența sportivă". În comparație, participanții albi au avut performanțe mai slabe decât cei din grupul de control atunci când sarcina de golf a fost formulată ca fiind diagnostică pentru 'abilitatea naturală în sport'.

Rosenthal și Jacobson (1966)

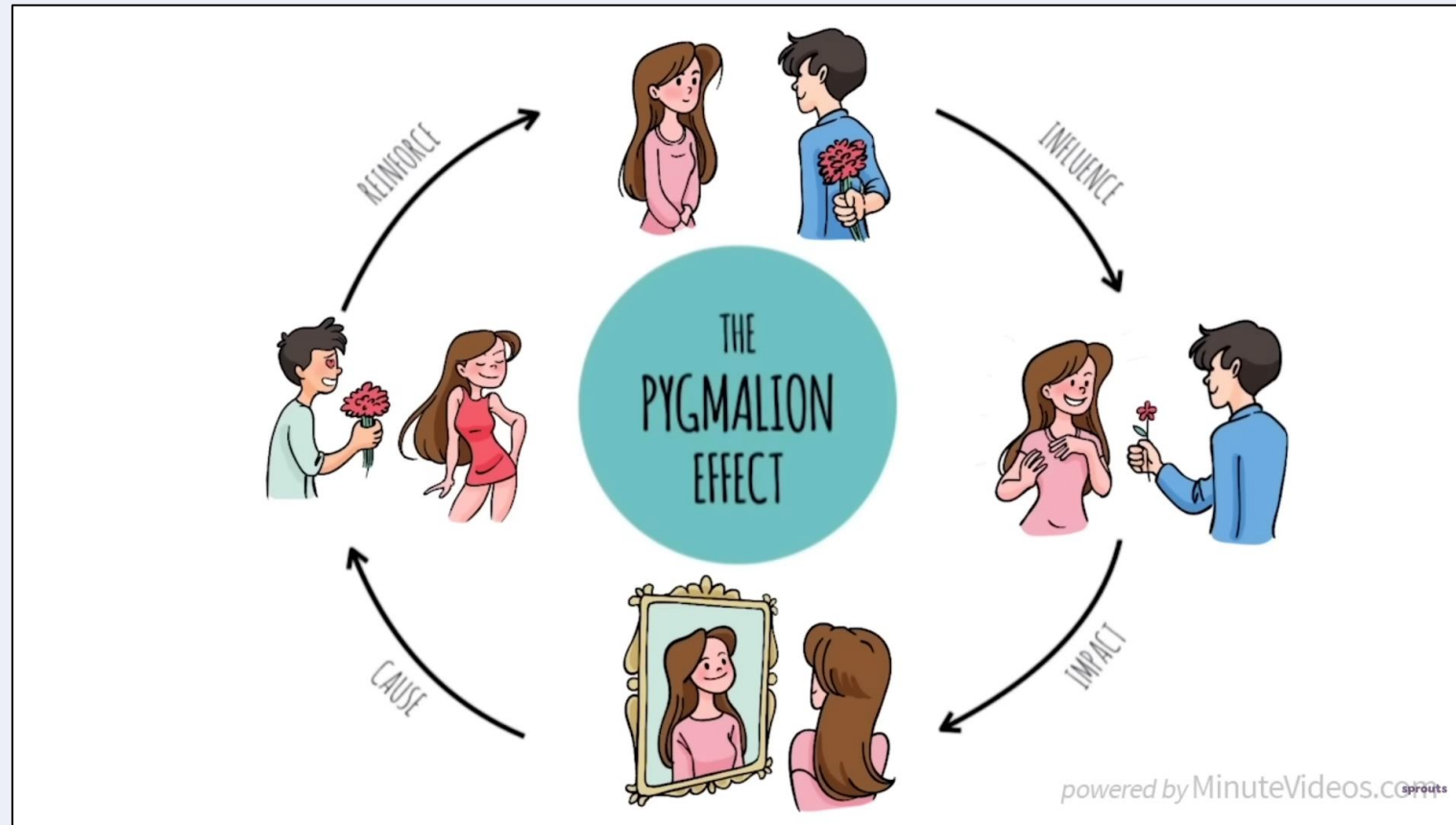
Efectul Pygmalion

Se bazează pe studiul lui Robert Rosenthal și Lenore Jacobson din 1966 ce a investigat influența așteptărilor și percepțiilor profesorilor asupra performanței școlare a elevilor.

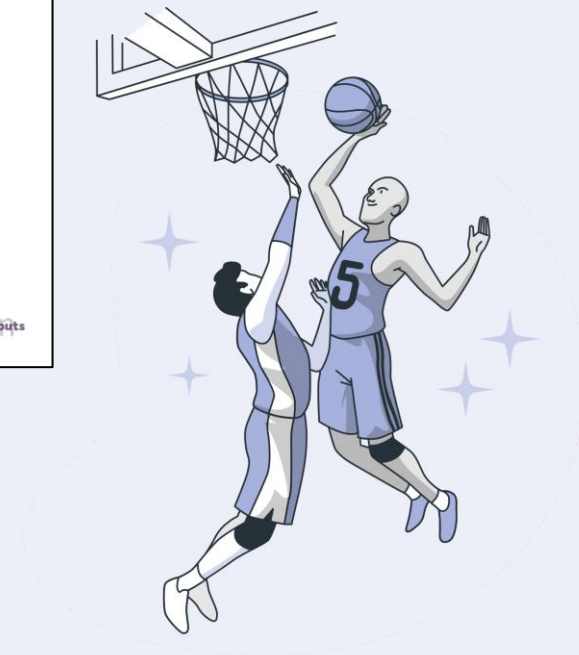
Profesorilor li s-a comunicat că un test fictiv, denumit "Harvard Test of Inflected Acquisition", i-a identificat pe elevii din clasele lor drept "late bloomers", indicând că aceștia aveau un potențial intelectual neexploatat. În realitate, selecția a fost aleatorie, iar diferențele inițiale dintre grupuri nu existau. Cu toate acestea, profesorii au început să ofere mai multă atenție și sprijin celor desemnați "late bloomers". În lunile următoare, acești elevi au înregistrat îmbunătățiri semnificative în performanța școlară, chiar dacă inițial nu existau diferențe reale între ei și ceilalți. Fenomenul, cunoscut sub numele de "efectul Pygmalion" sau „profeții care se auto îndeplinesc”, subliniază influența puternică a așteptărilor în formarea rezultatelor academice și evidențiază impactul semnificativ al percepțiilor educatorilor asupra elevilor lor.

Efectul Pygmalion

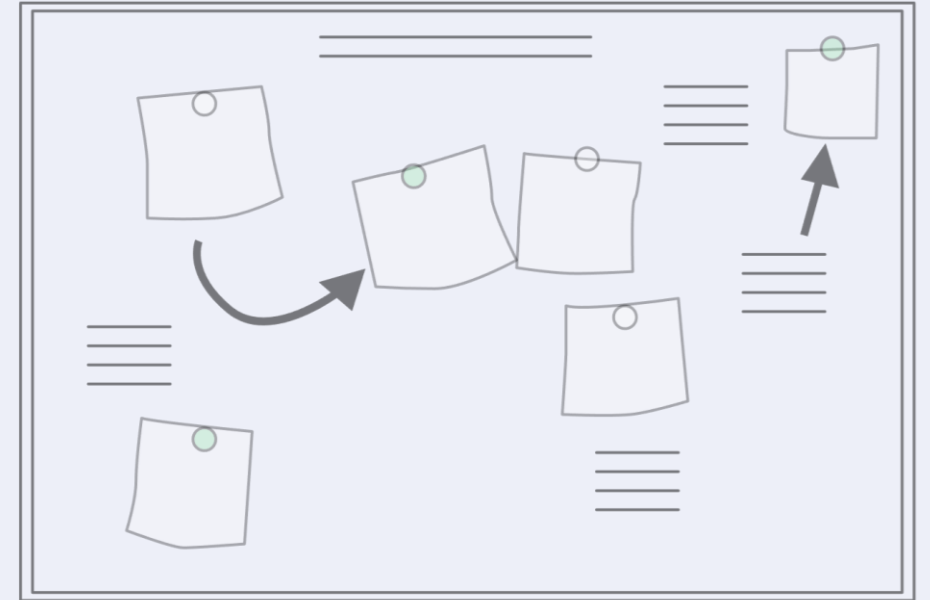
The Pygmalion Effect

Teoria etichetării sociale

este o perspectivă sociologică care explorează modul în care oamenii dezvoltă și internalizează identități sociale și comportamente în urma etichetării sociale.

Teoria etichetării sociale, derivată din școala interacționismului simbolic, propune că atribuirea unei etichete unui individ poate influența comportamentul acestuia, deoarece imaginea de sine a individului se formează în interacțiunea cu ceilalți. Când indivizii sunt etichetați într-un mod specific, există posibilitatea ca aceștia să internalizeze acele etichete și să-și construiască identitatea conform acestora (Mead, 1913).

Referințe:

1. Cohen, C. E. (1981). Person categories and social perception: Testing some boundaries of the processing effect of prior knowledge. *Journal of personality and Social Psychology*, 40(3), 441. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.40.3.441>
2. Gary, R. (2015). *Dictionary of Psychology (APA)*.
3. Mead, G. H. (1913). The social self. *The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Methods*, 10(14), 374-380.
4. Nosek, B. A. (2007). Implicit–explicit relations. *Current directions in psychological science*, 16(2), 65-69. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2007.00477.x>
5. Solbes-Canales, I., Valverde-Montesino, S., & Herranz-Hernández, P. (2020). Socialization of gender stereotypes related to attributes and professions among young Spanish school-aged children. *Frontiers in psychology*, 11, 609.
6. Tajfel, H., & Turner, J. C. (2004). The Social Identity Theory of Intergroup Behavior. In J. T. Jost & J. Sidanius (Eds.), *Political psychology: Key readings* (pp. 276–293). Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9780203505984-16>
7. Yeung, N. C., & von Hippel, C. (2008). Stereotype threat increases the likelihood that female drivers in a simulator run over jaywalkers. *Accident Analysis & Prevention*, 40(2), 667-674. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2007.09.003>